Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ATHANASIOS RANTOS
esitatud 15. detsembril 2022[1]

Kohtuasi C-124/21 P

International Skating Union
versus

Euroopa Komisjon

Apellatsioonkaebus – Konkurents – Reeglistik, mille on kehtestanud rahvusvaheline spordiliit, kes tegeleb paralleelselt nii reeglite kehtestamise kui ka majandustegevusega – Võistluste lubamist, nendel sportlaste osalemist ja vahekohut puudutavad reeglid – ELTL artikli 101 lõige 1 – Eesmärgipõhine konkurentsipiirang – Põhjendatus

I. Sissejuhatus

1. International Skating Union (Rahvusvaheline Uisuliit, edaspidi „ISU“ või „apellant“) palub oma apellatsioonkaebuses osaliselt tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsuse International Skating Union *vs.* komisjon (T-93/18, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2020:610), millega see kohus jättis osaliselt rahuldamata tema hagi, milles paluti tühistada Euroopa Komisjoni 8. detsembri 2017. aasta otsus C(2017) 8230 (final) ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum AT/40208 – Rahvusvahelise Uisuliidu osalemisreeglid) (edaspidi „vaidlusalune otsus“).

2. Samal ajal esitasid vaidlustatud kohtuotsuse samuti osaliselt tühistamise nõudega vastuapellatsioonkaebuse kaks sportlast, kes olid esitanud kaebuse, mille alusel algatas komisjon ISU vastu menetluse, nimelt M. J. H. Tuitert ja N. Kerstholt, ning European Elite Athletes Association (Euroopa Eliitsportlaste Liit), kes olid esimeses kohtuastmes menetlusse astujad (edaspidi „menetlusse astujad“ ja „vastuapellatsioonkaebuse esitajad“).

3. Nagu kohtuasjas C-333/21: European Super League, milles ma esitan ettepaneku samuti täna, on ka käesoleva kohtuasja keskmes konkurentsiõiguse ja spordi seosed ja suhestatuse problemaatika ning see tõstatab küsimusi, mis lisaks sellele, et mõned neist on õiguslikult seni käsitlemata, on väga tähtsad ka spordialaliitude „eksisteerimise“ seisukohast.

[1] Algkeel: prantsuse.

II. Vaidluse taust

4. Vaidluse taust on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–37 ning selle võib käesoleva ettepaneku vajaduste jaoks kokku võtta järgmiselt.

A. Faktiline kontekst

5. ISU on ainus iluuisutamise ja kiiruisutamise valdkonnas Rahvusvahelise Olümpiakomitee (ROK) tunnustatud rahvusvaheline spordialaliit. Sellesse kuuluvad riikide uisuliidud (liidud), mille liikmed on klubid ja uisutajad.

6. ISU täidab topeltülesannet, kuna selle eesmärk on esiteks reguleerida, korraldada, hallata ja edendada iluuisutamist ja kiiruisutamist kogu maailmas ning teiseks tegelda majandustegevusega, mis seisneb rahvusvaheliste uisutamisvõistluste korraldamises.

7. ISU on oma „regulatiivsete“ ülesannete raames välja töötanud hulga määrusi, juhendeid ja teatisi, sealhulgas järgmised eeskirjad. ISU üldeeskirjad sisaldavad eeskirju, mida nimetatakse „osalemisreegliteks“, mis määravad kindlaks sportlaste uisutamisvõistlustel osalema lubamise tingimused. Need osalemisreeglid näevad ette, et esiteks on võistluste jaoks vaja ISU või selle liikmete luba ja teiseks tuleb võistlustel järgida selle liidu kehtestatud eeskirju.

8. 2014. aastal vastu võetud redaktsioonis hõlmasid need osalemisreeglid muu hulgas reegli 102 lõike 2 punkti c, reegli 102 lõiget 7 ja reegli 103 lõiget 2, millest tulenes, et kui sportlane osaleb ilma ISU või mõne selle liikme loata võistlusel, võidakse talle karistuseks määrata eluaegne ISU korraldatud võistlustel osalemise keeld.

9. Need sisaldasid ka reegli 102 lõike 1 punkti a alapunkti i, mille kohaselt on isikul „õigus osaleda ISU pädevusse kuuluvates tegevustes ja võistlustel, kui see isik järgib ISU põhikirjas sõnastatud ISU põhimõtteid ja poliitikat“, ning reegli 102 lõike 1 punkti a alapunkti ii, milles on sätestatud, et „osalemistingimus on ette nähtud selleks, et tagada ISU, kes kasutab oma finantstulusid […] spordialade korraldamiseks ja arendamiseks ning ISU liikmete ja nende uisutajate toetamiseks või hüvanguks, majanduslike ja muude huvide piisav kaitse“.

10. Osalemisreegleid muudeti 2016. aasta jooksul.

11. Reegli 102 lõike 7 kohaselt määratakse pärast seda muutmist juhul, kui sportlane osaleb spordivõistlusel, milleks ISU ei ole luba andnud, ette nähtud karistused vastavalt toimepandud rikkumise raskusele ja need sisaldavad esimese rikkumise korral hoiatust, kusjuures hooletusest ilma loata võistlustel osalemise eest kestab võistluskeeld kuni viis aastat, niisugustel võistlustel teadlikult osalemise eest kestab võistluskeeld kümme aastat ja „väga raskeks“ peetava rikkumise korral on võistluskeeld eluaegne.

12. Lisaks ei ole nimetatud muutmise tulemusel reegli 102 lõike 1 punkti a alapunktis ii enam viidatud ISU majanduslike huvide piisavale kaitsele ning selle asemel on sätestatud, et „osalemistingimus on ette nähtud selleks, et tagada [selle liidu]“, kes „kasutab oma finantstulusid […] spordialade korraldamiseks ja arendamiseks ning [oma] liikmete ja nende uisutajate toetamiseks või hüvanguks, eetiliste väärtuste, põhikirjajärgsete eesmärkide ja muude õiguspäraste huvide piisav kaitse“.

13. Paralleelselt nende erinevate reeglitega näeb ISU põhikirja artikkel 25, mis hakkas kehtima alates 30. juunist 2006, ette, et sportlastel, kes soovivad neid puudutava võistluskeelu otsuse vaidlustada, on võimalus esitada selle otsuse peale hagi üksnes Lausanne'is (Šveits) asuvale spordivahekohtule (edaspidi „CAS").

14. ISU avaldas 25. oktoobril 2015 teatise nr 1974 (edaspidi „teatis nr 1974"), mille pealkiri on „Rahvusvahelised lahtised võistlused", milles on määratletud rahvusvaheliste uisutamisvõistluste korraldamise loa hankimise menetlus ja mis on kohaldatav nii selle liidu liikmetele kui ka kolmandast isikust korraldajatele.

15. Selles teatises on märgitud, et kõikide nende võistluste jaoks on nõutav ISU eelnev luba ja need peavad olema korraldatud vastavalt selle liidu kehtestatud reeglitele. Nimetatud teatises on lisaks loetletud üldised, rahalised, tehnilised, spordi- ja eetilised nõuded, mida peavad täitma kõik uisutamisvõistluste korraldajad. Need näevad nimelt ette, et koos loataotlusega tuleb esitada tehnilised ja spordiandmed (võistluse koht, antavate auhindade summa, äriplaanid, eelarve, teleülekanne jne), et iga korraldaja peab esitama avalduse, mis kinnitab, et ta nõustub ISU eetikakoodeksiga, ning et viimane võib nõuda nende erinevate elementide kohta lisateavet. Nagu tuleneb ISU eetikakoodeksi artikli 4 punktist h, mis kehtib alates 25. jaanuarist 2012, peab korraldaja eelkõige „hoiduma mis tahes viisil osalemast mis tahes vormis kihlvedude sõlmimisest või mis tahes liiki kihlvedude või hasartmängude toetamisest seoses ISU pädevusse kuuluva võistluse või tegevusega".

16. Teatise nr 1974 alusel on ISU vastavalt volitatud loataotluse rahuldama või rahuldamata jätma nii selles teatises sätestatud nõuete kui ka liidu põhikirja artikli 3 lõikes 1 sätestatud põhieesmärkide alusel. Kui taotlus jäetakse rahuldamata, võib korraldaja esitada vastavalt ISU menetlusnormidele kaebuse CASile.

17. Lõpuks näeb see teatis ette, et kõik uisutamisvõistluste korraldajad peavad maksma ISU-le solidaarsusmaksu, mille summa määratakse kindlaks juhtumipõhiselt ning mis on mõeldud selle liidu järelevalve alla kuuluvate spordialade edendamiseks ja arendamiseks.

B. Haldusmenetlus ja vaidlusalune otsus

18. Komisjon võttis 8. detsembril 2017 vastu vaidlusaluse otsuse, mis käsitleb nii 2014. aastal vastu võetud ISU reegleid kui ka 2016. aastal toimunud läbivaatamise tulemusel kehtestatud reegleid.

19. Selles otsuses määratles komisjon esimesena asjaomase turu ülemaailmse rahvusvaheliste kiiruisutamisvõistluste korraldamise ja turustamise turuna. See institutsioon märkis samuti, et ISU-l on võime oluliselt mõjutada konkurentsi sellel turul, kuna ta on nii üksus, kelle pädevuses on selle turuga seotud rahvusvaheliste võistluste jaoks loa andmine, kui ka üksus, kes vastutab nendest võistlustest kõige olulisemate korraldamise eest.

20. Teisena leidis komisjon, et ISUd võib käsitada ettevõtjate ühendusena ja et tema poolt vastu võetud reeglid kujutavad endast ettevõtjate ühenduse otsust ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses.

21. Kolmandana leidis see institutsioon, et ISU kehtestatud osalemisreeglite ja loa andmise eeskirjade eesmärk on piirata konkurentsi ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses sisuliselt põhjusel, et nende reeglite sisu, nende eesmärkide ning majandusliku ja õigusliku konteksti analüüsimisel, millesse need kuuluvad, ilmnes, et neid võib kasutada selleks, et takistada võimalikel

rahvusvaheliste kiiruisutamisvõistluste korraldajatel, ISU konkurentidel, asjaomasele turule pääseda, ning et need reeglid võivad piirata professionaalsete kiiruisutajate võimalusi nendel võistlustel vabalt osaleda ning samuti jätta võimalikud võistluste korraldajad ilma sportlaste teenustest, kelle kohalolek on võistluste pidamiseks vajalik.

22. Neljandana märkis komisjon, et ei ole vaja analüüsida kõnealuste reeglite mõju konkurentsile, selgitades seejärel põhjuseid, miks ta leiab, et nendel reeglitel on ka konkurentsivastane mõju.

23. Viiendana leidis ta sisuliselt, et neid reegleid ei saa pidada ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalast välja jäävateks, kuna need kujutavad endast piiranguid, mis on lahutamatult seotud õiguspäraste eesmärkidega ja neid arvestades proportsionaalsed, mistõttu tuleb need nende eesmärki ja konkurentsi kahjustavat mõju arvestades kvalifitseerida selle sättega keelatud piiranguks.

24. Kuuendana leidis komisjon, et ISU poolt vahekohtumenetluse valdkonnas vastu võetud eeskirjad ei piira iseenesest konkurentsi, kuid et käesolevas asjas süvendavad need eeskirjad siiski konkurentsipiirangut, mis tuleneb selle liidu kehtestatud osalemisreeglitest ja loa andmise eeskirjadest.

25. Seitsmendana ja viimaseks leidis ta, et osalemisreeglid ja loa andmise eeskirjad ei vasta ELTL artikli 101 lõikes 3 ette nähtud kumulatiivsetele tingimustele, et nende suhtes saaks kohaldada selle sätte alusel erandit, et need mõjutavad liikmesriikidevahelist kaubandust, et nendel reeglitel on mõju nii liidus kui ka Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) ning et ISUd tuleb karistusmaksete ähvardusel kohustada selliselt tuvastatud rikkumist lõpetama, talle trahvi siiski määramata, arvestades nimelt, et selles valdkonnas otsuse tegemise „pretsedent“ puudub.

26. Vaidlusaluse otsuse resolutsiooni artikli 1 kohaselt ISU „rikkus [ELTL] artiklit 101 ja [EMP] lepingu artiklit 53, kui ta võttis vastu ja kohaldas kiiruisutamises osalemisreegleid, eelkõige […] 2014. aasta ja 2016. aasta üldeeskirjade reegleid 102 ja 103“. See sisaldab ka artiklit 2, mis paneb sellele liidule kohustuse rikkumine lõpetada ja seda mitte korrata, ning artiklit 4, mis näeb ette nende ettekirjutuste täitmata jätmise korral karistusmaksete määramise.

C. Kohtumenetlus ja vaidlustatud kohtuotsus

27. ISU palus Üldkohtu kantseleisse 19. veebruaril 2018 esitatud hagiavalduses vaidlusalune otsus tühistada. Oma nõuete põhjendamiseks esitas ta kaheksa väidet, millest esimene märgib sisuliselt, et on rikutud põhjendamiskohustust, teine kuni viies, et on rikutud on ELTL artiklit 101, kuna tema osalemisreeglite ja loa andmise eeskirjade suhtes on kohaldatud seda artiklit[2], kuues, et on rikutud seda artiklit, kuna seda kohaldati tema vahekohtueeskirjade suhtes, ning seitsmes ja kaheksas, et nii talle antud korraldused kui ka määratud karistusmaksed on õigusvastased.

28. Üldkohus võttis 16. detsembril 2020 vastu vaidlustatud kohtuotsuse, milles ta sisuliselt otsustas, et vaidlusalune otsus ei ole õigusvastane ISU osalemisreegleid ja loa andmise eeskirju puudutavas osas, kuid on õigusvastane osas, milles see puudutab selle liidu kehtestatud vahekohtueeskirju.

[2] Apellandi teine väide puudutas eesmärgil põhineva piirangu tuvastamist ning kolmas ja neljas väide puudutasid komisjoni hinnangut küsimusele, kas konkurentsipiirang on taotletavate eesmärkidega lahutamatult seotud ja nendega proportsionaalne.

D. Poolte nõuded

1. Apellatsioonkaebuse nõuded

29. ISU palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus osas, milles sellega jäeti esimeses kohtuastmes hagi osaliselt rahuldamata;

– tühistada vaidlusalune otsus osas, milles seda ei ole vaidlustatud kohtuotsusega juba tühistatud, ja

– mõista nii esimeses kohtuastmes kui ka apellatsiooniastmes kantud kohtukulud välja komisjonilt ja menetlusse astujatelt.

30. Komisjon palub jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja ISU-lt.

31. Menetlusse astujad paluvad jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Vastuapellatsioonkaebuse nõuded

32. Vastuapellatsioonkaebuses paluvad vastuapellatsioonkaebuse esitajad Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus osas, milles sellega vaidlusalune otsus osaliselt tühistati;

– jätta esimeses astmes hagi rahuldamata osas, milles seda ei ole vaidlustatud kohtuotsusega juba rahuldamata jäetud, ja

– mõista apellatsioonimenetluse kohtukulud välja ISU-lt.

33. Komisjon palub vastuapellatsioonkaebus rahuldada ja mõista kohtukulud välja ISU-lt.

34. ISU palub jätta vastuapellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja menetlusse astujatelt.

III. Apellatsioonkaebuse analüüs

A. Sissejuhatavad märkused

35. Enne apellatsioonkaebuse läbivaatamist näib mulle vajalik selgitada analüüsiraamistikku, mida tuleb kohaldada spordiliitude kehtestatud reeglite analüüsimisel konkurentsiõiguse seisukohast.

1. ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamine spordialaliitude kehtestatud reeglitele

36. Euroopa Kohtu praktika kohaselt kuulub spordiga tegelemine ELTL kohaldamisalasse osas, milles see kujutab endast majandustegevust [3]. Sellest järeldub, et niisuguste juhtivate spordiorganite nagu ISU reeglid ei jää põhimõtteliselt liidu konkurentsiõiguse kohaldamisalast välja [4].

37. Siiski ei kuulu kõik spordialaliidu võetud meetmed, millel võib olla konkurentsi piirav mõju, tingimata ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu alla. Selle sätte kohaldamisel konkreetsele juhtumile tuleb nimelt kõigepealt arvesse võtta üldist konteksti, milles meede võeti või oma mõju avaldab, täpsemalt selle eesmärke [5].

38. Seega võivad spordialaliitude kehtestatud reeglitele konkurentsiõiguse kohaldamisel osutuda asjakohaseks viited ELTL artiklis 165 esitatud spordi spetsiifilistele omadustele, eelkõige konkurentsipiirangute võimaliku põhjendatuse hindamisel [6].

39. Seega, kui vaidlusalustest spordialaliidu reeglitest tulenevaid piiravaid tagajärgi võib mõistlikult pidada vajalikuks õiguspärase „spordialase“ eesmärgi saavutamiseks ja kui need tagajärjed ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik, et tagada selle eesmärgi saavutamine, ei kuulu need reeglid ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse [7].

40. Sellega seoses tuleb täpsustada, et seonduvate piirangute analüüs ja küsimus, kas konkreetne tegevus jääb ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalast välja põhjusel, et see on taotletava õiguspärase eesmärgiga proportsionaalne, erineb küsimusest, kas selle tegevuse eesmärk või tagajärg on konkurentsi piiramine. Euroopa Kohtu praktikast nähtub selgelt, et alles pärast seda, kui Euroopa Kohus on esimeses etapis tuvastanud, et meede võib piirata konkurentsi ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses – jõudmata siiski selgele järeldusele, et tegu on eesmärgil või tagajärjel põhineva konkurentsipiiranguga –, analüüsib Euroopa Kohus teises etapis, kas konkurentsi piiravad tagajärjed on õiguspäraste eesmärkide taotlemise lahutamatu osa ja nendega proportsionaalsed, mistõttu need jääksid sel viisil ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalast välja [8].

41. Vastupidi komisjoni lähenemisele vaidlusaluses otsuses tuleb tõdeda, et Üldkohus analüüsis vaidlustatud kohtuotsuses apellandi teist väidet, mis puudutas järeldust, et osalemisreeglite eesmärk oli piirata konkurentsi, koos kolmanda ja neljanda väitega, mis puudutasid komisjoni hinnangut küsimusele, kas konkurentsipiirang on taotletavate õiguspäraste eesmärkideega lahutamatult seotud ja nendega proportsionaalne [9].

42. Lisaks ei tähenda mõiste „seonduv piirang“ kohaldamine konkurentsi soodustavate ja konkurentsivastaste tagajärgede kaalumist, kuna seda analüüsi saab läbi viia üksnes ELTL artikli 101 lõike 3 spetsiifilises kontekstis [10]. Sellest järeldub, et seonduvate piirangute teooria võib

3 Vt 25. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Asociația Accept (C-81/12, EU:C:2013:275, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

4 Vt selle kohta 18. juuli 2006. aasta kohtuotsus Meca-Medina ja Majcen *vs.* komisjon (C-519/04 P, edaspidi „kohtuotsus Meca-Medina“, EU:C:2006:492, punktid 29–34).

5 Vt 19. veebruari 2002. aasta kohtuotsus Wouters jt (C-309/99, EU:C:2002:98, punkt 97).

6 Vt 16. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, punkt 40).

7 Vt kohtuotsus Meca-Medina (punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika ning punkt 45).

8 Vt 19. veebruari 2002. aasta kohtuotsus Wouters jt (C-309/99, EU:C:2002:98, punkt 110), 4. septembri 2014. aasta kohtuotsus API jt (C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 ja C-208/13, EU:C:2014:2147, punktid 43 ja 49) ning 23. novembri 2017. aasta kohtuotsus CHEZ Elektro Bulgaria ja FrontEx International (C-427/16 ja C-428/16, EU:C:2017:890, punktid 51 ja 57).

9 Vt käesoleva ettepaneku punktid 87–89.

10 Vt komisjoni teatise „Suunised EÜ asutamislepingu artikli 81 punkti 3 kohaldamise kohta“ (ELT 2004, C 101, lk 97) põhjendused 29 ja 30.

osutuda eriti asjakohaseks spordialaliitude kehtestatud reeglite puhul, kuna tingimusi, mis peavad olema täidetud selleks, et kohaldada ELTL artikli 101 lõike 3 alusel erandit, on raskem täita kui kohtuotsuses Meca-Medina kirjeldatud tingimusi [11]. Sellega seoses tuleb meenutada, et selleks, et meetme suhtes saaks kohaldada ELTL artikli 101 lõike 3 alusel individuaalset erandit, peab meede vastama selles artiklis ette nähtud neljale kumulatiivsele tingimusele ning et isik, kellele heidetakse ette konkurentsieeskirjade rikkumist, peab tõendama konkurentsi soodustavat mõju tõhususe kasvu vormis, mis on peamiselt seotud majandusliku kasuga – nagu lisandväärtuse loomine tootmiskulude vähendamise või toote täiustamise ja uue toote loomise teel –, mis kaalub kokkuleppe piiravad tagajärjed üles.

43. Lõpuks, kui piirangud lähevad kaugemale sellest, mis on taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamiseks vajalik, tuleb analüüsida nende mõju konkurentsile ELTL artikli 101 lõike 1 klassikalise analüüsi teel, välistamata võimalust, et piirangud võivad olla ELTL artikli 101 lõike 3 alusel põhjendatud [12].

2. Kohustused, mis on spordialaliidul, kellel on spordiürituste lubamise õigus ja nende korraldamise monopol

44. Arvestades spordialaliitude traditsioonilist rolli, võib neil esineda huvide konflikt, mis tuleneb sellest, et neil on ühelt poolt reguleerija pädevus, kuid teiselt poolt – ja samal ajal – tegelevad nad majandustegevusega.

45. Seega juhul, kui selle pädevusega ei kaasne piiranguid, kohustusi ega kontrolli, võib niisuguse pädevusega spordialaliit moonutada konkurentsi, kui ta keelab teistel ettevõtjatel asjaomasele turule siseneda, eelistades võistlust (või võistlusi), mida see spordialaliit korraldab. Moonutamata konkurentsi süsteemi saab aga tagada vaid juhul, kui on kindlustatud erinevate ettevõtjate vahelised võrdsed võimalused [13].

46. Vaidlustatud kohtuotsuses kinnitas Üldkohus komisjoni seisukohta huvide konflikti ohu kohta, kuna komisjon rõhutas vajadust kehtestada selle kumuleerumise suhtes rida piiranguid ja kontrolle, kehtestades muu hulgas spordialaliidu võimaluse suhtes kasutada oma lubade andmise ja karistuse määramise pädevust kriteeriumid, mis on läbipaistvad, objektiivsed, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed, et vältida mis tahes eksliku kasutamise ohtu, mis seisneb asjaomase isiku majandustegevuse soodustamises või konkurentide tegevuse kahjustamises või koguni konkurentsi välistamises. Selles suhtes tugines Üldkohtu analüüs peamiselt Euroopa Kohtu praktikale, mis põhineb kohtuotsustel MOTOE ja OTOC [14].

47. Kuna käesoleval juhul korraldab ISU ise võistlusi ja tal on ka pädevus lubada kolmandate isikute korraldatud võistlusi, tuleb tõdeda, et see olukord võib tekitada huvide konflikti, mis tähendab, et see liit peab oma seadusjärgsete ülesannete täitmisel täitma teatud kohustusi, et mitte kahjustada konkurentsi.

[11] Vt käesoleva ettepaneku punkt 40.

[12] Vt 28. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, edaspidi „kohtuotsus OTOC“, EU:C:2013:127, punktid 101–103).

[13] Vt 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus MOTOE (C-49/07, edaspidi „kohtuotsus MOTOE“, EU:C:2008:376, punkt 51) ja kohtuotsus OTOC (punkt 88).

[14] Vt kohtuotsus MOTOE (punktid 49–52) ja kohtuotsus OTOC (punktid 69–92).

48. Tuleb siiski rõhutada, et ainuüksi asjaolu, et sama organisatsioon täidab nii spordivõistluste reguleerija kui ka korraldaja ülesandeid, ei tähenda iseenesest, et ta rikub liidu konkurentsiõigust. Ka tuleneb käesoleva ettepaneku punktis 46 viidatud kohtupraktikast ja ilma et oleks vaja nende kahe ülesande struktuurilist eristamist, et ISU olukorras oleval spordialaliidul lasub põhikohustus tagada, et need kolmandad isikud ei jääks põhjendamatult ilma võimalusest turule pääseda lausa sel määral, et see moonutab konkurentsi sellel turul.

49. Sellest järeldub, et spordialaliidud võivad teatud tingimustel keelata kolmandatele isikutele turulepääsu, ilma et see kujutaks endast ELTL artikli 101 lõike 1 rikkumist, tingimusel et keeldumine on õigustatud õiguspäraste eesmärkidega ja nende liitude võetud meetmed on nimetatud eesmärkidega proportsionaalsed.

B. Apellatsioonkaebuse esimene väide ja vastuapellatsioonkaebuse teine väide

1. Sissejuhatavad märkused

50. Oma apellatsioonkaebuse esimese väite kolme osaga vaidlustab ISU vaidlustatud kohtuotsuse osa, mis kinnitab, et eksisteerib põhjendamatu eesmärgil põhinev konkurentsipiirang, mis puudutab eelneva loa süsteemi ja ainuõigusklauslit, millega kaasnevad selle reeglitega kehtestatud karistused. Täpsemalt heidab ta Üldkohtule ette:

– väite esimeses osas, et see kohus ei analüüsinud tema argumente, mis puudutavad komisjoni hinnangut teatud asjaoludele, mille alusel tuvastati eesmärgil põhinev konkurentsipiirang;

– väite teises osas, et Üldkohus asendab komisjoni hinnangu faktilistele ja õiguslikele asjaoludele enda omaga, leides ELTL artikli 101 lõike 1 väärast tõlgendusest juhindudes, et toime on pandud õigusrikkumine, mis erineb sellest, mis tuvastati vaidlusaluse otsuse artiklis 1;

– väite kolmandas osas, et Üldkohus tegi vigu nende nelja elemendi igakülgses analüüsis, mida komisjon võttis arvesse, et järeldada, et osalemisreeglid kujutavad endast eesmärgil põhinevat konkurentsipiirangut[15].

51. Vastuapellatsioonkaebuse teises väites seavad menetlusse astujad kahtluse alla ka esimese väite kolmandas osas osutatud kohtuotsuse osa, kuid erineva nurga alt, nimelt et Üldkohus leidis ekslikult, et ISU püüe kaitsta oma majanduslikke huve ei kuulu iseenesest konkurentsivastase eesmärgi alla.

52. Nendes väidetes tõstatatud põhiküsimus, mis koosneb mitmest osast, seisneb sisuliselt selles, kas Üldkohus tõlgendas ELTL artikli 101 lõiget 1 õigusnormi rikkumata, kui ta jättis vaidlusaluse otsuse muutmata osas, milles tuvastati, et esineb eesmärgil põhinev konkurentsipiirang.

53. Analüüsin seega neid väiteid ja väiteosi koos, märkides järgnevas analüüsis vajaduse korral, millised on nende väidete või osade konkreetsed punktid.

[15] Täpsemalt väidab ISU, et Üldkohtu analüüsist, mis puudutas ISU kehtestatud reeglite sisu, nende vastuvõtmise õiguslikku ja majanduslikku tausta ning nende eesmärke, ei nähtu, et need oleksid niivõrd kahjulikud, et selle tõttu saab need piirangud kvalifitseerida konkurentsivastaseks juba oma eesmärgilt.

2. Vastuvõetavus

54. Enne esimese väite analüüsimist tuleb kõigepealt tagasi lükata menetlusse astujate esitatud vastuvõetamatuse vastuväited esimese väite esimese osa ja kolmanda osa ühe osa kohta.

55. Vastupidi sellele, mida need pooled väidavad, ei kujuta ISU argumendid endast faktiliste asjaolude uuesti hindamise nõuet, mis on esitatud väidetavate õigusnormi rikkumiste varjus. Nimelt puudutavad need argumendid õigusküsimust ja täpsemalt ELTL artikli 101 lõike 1 tõlgendamist Üldkohtu poolt, kuna ISU väidab, et Üldkohus kasutas konkurentsiõiguse rikkumise tuvastamise tingimuste kohaldamisel vale õiguslikku kriteeriumi.

56. Seejärel tuleb analoogsetel põhjustel tagasi lükata ISU esitatud vastuvõetamatuse vastuväide vastuapellatsioonkaebuse teise väite kohta. Menetlusse astujate argument ei puuduta faktiküsimust, vaid üksnes Üldkohtu antud õiguslikku hinnangut. Nagu on täpsustatud käesoleva ettepaneku punktis 102, tuginevad menetlusse astujad õigusnormi rikkumisele, heites Üldkohtule ette, et viimane ei võtnud arvesse asjaolu, et ISU on erinevas olukorras võrreldes mis tahes teise ettevõtjaga, kelle majandushuvide kaitse on õiguspärane.

57. Lõpuks tuleb tagasi lükata ISU taotlus tunnistada see väide tulemusetuks põhjusel, et sõltumata menetlusse astujate tõstatatud probleemidest kinnitas Üldkohus lõpuks komisjoni järeldust, et esineb eesmärgil põhinev konkurentsipiirang. Nimelt puudutab vastuapellatsioonkaebuse teine väide küsimust, mis on seotud käesoleva kohtuasja õigusliku ja majandusliku kontekstiga ning huvide konflikti ohu ennetamise üldisema problemaatikaga.

3. Sisulised küsimused: eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamine

a) Üldised kaalutlused ELTL artikli 101 lõikes 1 kasutatud mõiste „konkurentsivastane eesmärk“ ulatuse kohta

58. Selleks et kokkulepe, ettevõtjate ühenduse otsus või kooskõlastatud tegevus kuuluks ELTL artikli 101 lõikes 1 kehtestatud keelu kohaldamisalasse, peab selle „eesmärgiks või tagajärjeks“ olema takistada, piirata või kahjustada konkurentsi siseturul.

59. Sellega seoses tuleb meenutada, et kokkuleppe konkurentsivastane eesmärk ja tagajärg ei ole mitte kumulatiivsed, vaid alternatiivsed tingimused selle hindamiseks, kas kokkulepe kuulub ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast aga tuleneb, et selle tingimuse alternatiivse olemuse tõttu – mida märgib sidesõna „või“ – on vaja kõigepealt uurida kokkuleppe enda eesmärki, arvestades selle täitmise majanduslikku konteksti [16].

60. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on teatud liiki koostöö ettevõtjate vahel piisavalt kahjulik konkurentsile, mistõttu selle koostöö tagajärgi ei ole vaja kontrollida [17]. See kohtupraktika on seotud asjaoluga, et ettevõtjatevahelise koostöö teatud vorme võib juba nende olemuse tõttu pidada tavapärase konkurentsi nõuetekohast toimimist kahjustavaks [18].

[16] Vt 18. novembri 2021. aasta kohtuotsus Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

[17] Vt 18. novembri 2021. aasta kohtuotsus Visma Enterprise (C-306/20, EU:C:2021:935, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

[18] Vt 11. septembri 2014. aasta kohtuotsus CB *vs.* komisjon (C-67/13 P, edaspidi „kohtuotsus CB *vs.* komisjon“, EU:C:2014:2204, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

61. Euroopa Kohtu praktikast tuleneb samuti, et ei ole vaja uurida kokkuleppe mõju, kui on tuvastatud selle tegevuse konkurentsivastane eesmärk [19]. Kui teatud tüüpi ettevõtjatevahelise kooskõlastatud tegevuse sisu analüüs ei viita siiski konkurentsi kahjustamisele piisavas ulatuses, tuleb uurida selle tegevuse tagajärgi ning selle keelatuks tunnistamiseks peavad esinema kõik asjaolud, mis tõendavad, et konkurentsi ka tegelikult märgatavalt takistati, piirati või kahjustati [20].

62. Selleks et hinnata, kas ettevõtjate ühenduse otsus kahjustab konkurentsi piisavalt, et seda saaks pidada „eesmärgil põhinevaks" konkurentsipiiranguks ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses, tuleb tähelepanu pöörata selle otsuse sisule, eesmärkidele, mida sellega soovitakse saavutada, ning majanduslikule ja õiguslikule kontekstile, milles seda rakendatakse [21].

63. Pärast neid täpsustusi tuleb nüüd lähemalt uurida Üldkohtu analüüsi, et teha kindlaks, kas Üldkohus leidis õigesti, et ISU reeglid on niivõrd kahjulikud, et nende negatiivseid tagajärgi konkurentsile võib eeldada.

b) Eesmärgil põhineva piirangu olemasolu hindamine käesolevas asjas

64. Teen ettepaneku järgida eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamiseks „klassikalist" analüüsiskeemi, uurides kõigepealt Üldkohtu analüüsi seoses osalemisreeglite sisu (alapunkt 1) ja eesmärkidega (alapunkt 2), mis viib mind esialgsete järeldusteni (alapunkt 3), ning seejärel asun lähemalt uurima apellandi argumente vigade kohta, mille Üldkohus väidetavalt tegi õigusliku konteksti (alapunkt 4) ja majandusliku konteksti (alapunkt 5) hindamisel ja sellega, et ta keeldus võtmast arvesse poolte tahet.

1) Osalemisreeglite sisu analüüs

65. Kõigepealt tuleb meenutada, et Üldkohtu järeldustest ilmneb, et ISU reeglites, mis kehtisid enne 2016. aastal tehtud muudatusi ja teatise nr 1974 avaldamist, ei olnud ette nähtud ühtegi loa andmise tingimust võistlusteks, mida võinuks soovida korraldada mõni kolmas isik, kuid samas oli ette nähtud eluaegne võistluskeeld kolmanda isiku korraldatud võistlusel osalemise eest. Üldkohus leidis seega, et enne selle teatise avaldamist oli apellandil täielik kaalutlusõigus selliste võistluste keelamiseks [22].

66. Teatise nr 1974 vastuvõtmisega muudeti osalemisreegleid, määratledes järgitava menetluse selliselt, et kolmandast isikust korraldaja saab eelneva loa süsteemi raames hankida võistluse korraldamiseks loa, ning kehtestades selleks rea üldisi, finants-, tehnilisi, spordi- ja eetilisi nõudeid [23]. Vaatamata selles teatises tehtud muudatustele leidis Üldkohus, et ISU kaalutlusõigust ei ole oluliselt muudetud. Üldkohus leidis seega, et ISU-l on jätkuvalt lai kaalutlusruum, mis võimaldab tal keelata turulepääsu igale konkurendile ebaselgelt kirjeldatud tingimustel, sealhulgas põhjustel, mida ei ole osalemisreeglites või eetikakoodeksis sõnaselgelt ette nähtud, mis võis viia keeldumisotsuste vastuvõtmiseni õigusvastastel põhjustel [24]. Peale selle määras või vähemalt ähvardas ISU määrata rangeid karistusi uisutajatele, kes osalevad konkurentide korraldatud võistlustel, milleks ei ole luba antud.

[19] Vt 4. juuni 2009. aasta kohtuotsus T-Mobile Netherlands jt (C-8/08, EU:C:2009:343, punktid 28 ning 30).

[20] Vt kohtuotsus CB *vs.* komisjon (punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

[21] Vt 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus ING Pensii (C-172/14, EU:C:2015:484, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

[22] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 86.

[23] Vt käesoleva ettepaneku punkt 15.

[24] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 89 ja 95.

67. Nende kaalutluste põhjal järeldas Üldkohus, et osalemisreeglid kujutavad endast eesmärgil põhinevat konkurentsipiirangut, ning Üldkohtu analüüs osalemisreeglite sisu puhul keskendus põhiliselt esiteks loa andmise kriteeriumidele [25] ja teiseks nende reeglitega ette nähtud karistuste raskusele [26]; need on aspektid, mida ma tagapool eraldi analüüsin.

i) Osalemisreeglites ette nähtud loa andmise kriteeriumid

68. Tuletan kõigepealt meelde, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on oluline õiguslik kriteerium, mille alusel kindlaks teha, et kokkulepe sisaldab „eesmärgil põhinevat" konkurentsipiirangut, see, kui kokkulepe ise *kahjustab konkurentsi piisavalt*, millisel juhul ei ole selle tagajärgede kontrollimine vajalik [27]. Selleks on vaja ainult tuvastada mõni koostöö vormidest, mida võib *juba nende olemuse poolest pidada tavapärase konkurentsi nõuetekohast toimimist kahjustavaks* [28] ja mille kahjulik olemus on *kergesti välja selgitatav* [29], mistõttu tuleb mõistet „eesmärgil põhinev konkurentsipiirang" tõlgendada kitsalt [30].

69. Lisaks tuleb märkida, et selleks, et kokkulepet saaks kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks" piiranguks ilma, et oleks vaja analüüsida selle tagajärgi, peab olemas olema piisavalt kindel ja usaldusväärne kogemus, et saaks järeldada, et asjaomane kokkulepe on juba oma laadilt konkurentsi nõuetekohast toimimist kahjustav [31].

70. Esimesena tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89 väidab Üldkohus, et ISU reeglite konkurentsivastast eesmärki võib järeldada asjaolust, et viimasel on *lai kaalutlusruum keelduda andmast luba kolmandate isikute pakutavateks võistlusteks*, mis *võis viia* keeldumisotsuste vastuvõtmiseni õigusvastastel põhjustel. Eesmärgil põhinev konkurentsipiirang tuleneb seega Üldkohtu hinnangul ISU kaalutlusõigusest – ja seega selle liidu võimest – keelduda kolmandate isikute korraldatud ürituste jaoks loa andmisest.

71. Tuginedes 4. juuni 2009. aasta kohtuotsusele T-Mobile Netherlands jt [32], kaitseb komisjon seda seisukohta, väites, et konkurentsivastast eesmärki võib käesolevas asjas järeldada asjaolust, et ISU reeglid „on võimelised" konkurentsi piirama.

72. Minu arvates on siiski kaheldav, kas võib asuda seisukohale, et *teoreetiline võime* kahjustada konkurentsi *laia kaalutlusõiguse* alusel, mis spordialaliidul võib olla, võib olla piisav konkurentsivastase eesmärgi tuvastamiseks, seda enam, et konkurentsivastane mõju, mida peaks põhimõtteliselt olema võimalik eeldada, on ebakindel ja igal juhul ei nähtu seda Üldkohtu analüüsist, kuna see kohus tõlgendas kõnealuseid ISU reegleid vaid abstraktselt, analüüsimata ühtegi konkreetset nende rakendamise näidet.

[25] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 84–89 ja 96–98.

[26] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 90–95.

[27] Vt 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Budapest Bank jt (C-228/18, EU:C:2020:265, punkt 37 ning seal viidatud kohtupraktika).

[28] Vt kohtuotsus CB *vs.* komisjon (punkt 50) ja kohtujurist Wahli ettepanek kohtuasjas CB *vs.* komisjon (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, punkt 39).

[29] Vt kohtujurist Wahli ettepanek kohtuasjas CB *vs.* komisjon (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, punkt 56) ning kohtujurist Bobeki ettepanek kohtuasjas Budapest Bank jt (C-228/18, EU:C:2019:678, punkt 42).

[30] Vt 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Budapest Bank jt (C-228/18, EU:C:2020:265, punkt 54 ning seal viidatud kohtupraktika).

[31] Vt 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Budapest Bank jt (C-228/18, EU:C:2020:265, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika) ning kohtujurist Bobeki ettepanek kohtuasjas Budapest Bank jt (C-228/18, EU:C:2019:678, punktid 54 ja 63–73).

[32] 4. juuni 2009. aasta kohtuotsus (C-8/08, EU:C:2009:343, punkt 31).

73. Märgin ka, et juba asjaolu, et on olemas sellise eelneva loa andmise mehhanism, mis võimaldab kolmandast isikust korraldajatel taotleda turulepääsu – sõltumata kaalutlusõigusest, mis on ISU-l sellise loa andmisest keeldumiseks –, peaks iseenesest olema piisav selleks, et tõstatada küsimusi, kas ISU reeglid on konkurentsiõiguse seisukohast piisavalt kahjulikud. Küsimust, kas olemasolev mehhanism on asjaomasel turul tõhusa konkurentsi tagamiseks tegelikult piisav või kas see piirab konkurentsi, saab minu arvates välja selgitada üksnes konkurentsivastaste tagajärgede analüüsi põhjal.

74. Lisaks, kui analüüsida lähemalt asjaolusid, mida Üldkohus võttis arvesse osalemisreeglite sisu analüüsimisel, et teha kindlaks ISU kaalutlusruum, näib mulle vaieldav, et need asjaolud võivad olla kahjulikud sel määral, mis on nõutav Euroopa Kohtu praktikas selleks, et tuvastada eesmärgil põhinevat konkurentsipiirangut[33]. Tuletan siinkohal meelde, et osalemisreeglite sisu analüüsimisel võttis Üldkohus lisaks karistustele arvesse ka seda, et ühelt poolt osalemisreeglite ja teiselt poolt õiguspäraste eesmärkide või apellandi korraldatud võistluse või võistlustesarja vahel puudub otsene seos.

75. Näiteks asjaolud, et spordialaliit ei määratle piisavalt täpselt nende reeglite eesmärke, piirdudes „ebamääraste väljendite“ kasutamisega, või et ta ei näe ette kolmandate isikute võistluste lubamiseks nõutavate tingimuste ammendavat loetelu (jättes endale õiguse nõuda korraldajatelt täiendavat teavet, mis on seotud eespool viidatud erinevate tingimustega), nagu tuvastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 85 ja 87, võivad tõepoolest näidata osalemisreeglite laia või isegi liigset ulatust ja selle spordialaliidu suurt kaalutlusruumi, kuid ei näita kaugeltki, et need reeglid on konkurentsi seisukohast kahjulikud või konkurentsivastase eesmärgiga[34]. Sama kehtib Üldkohtu järelduste kohta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97 selle kohta, et apellandi osalemisreeglite ja tema korraldatud võistluse või võistlustesarja vahel puudub seos.

76. Teisena tuleb tõdeda, nagu märgib ka ISU, et *eesmärgil* põhineva konkurentsipiirangu tuvastamiseks tugines Üldkohus peamiselt Euroopa Kohtu lahenditele kohtuasjades, mis käsitlesid *tagajärjel* põhinevaid konkurentsipiiranguid.

77. Täpsemalt leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 88 teatise nr 1974 kohta, et see ei sisalda „selgelt määratletud, läbipaistva[i]d, mittediskrimineeriva[i]d ja kontrollitava[i]d loa andmise kriteerium[e]“, millega saab võistluste korraldajatele tagada võrdse pääsu kõnealusele turule kohtupraktika tähenduses, mis tuleneb kohtuotsusest OTOC[35]. Niisuguste kriteeriumide puudumine ISU reeglites on Üldkohtu hinnangul asjakohane asjaolu selleks, et tuvastada eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu olemasolu.

78. Tuleb siiski tõdeda, et kuigi Euroopa Kohus leidis kohtuotsuses OTOC, et asjaolu, et eespool nimetatud kriteeriume ei olnud ette nähtud, võib kaasa tuua konkurentsipiirangu, ei leidnud ta, et selliste kriteeriumide puudumine tähendab automaatselt eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu olemasolu, vaid pigem viitab see piiravale mõjule, mis tuleneb õigusnormidest, milles ei ole selliseid kriteeriume ette nähtud[36].

[33] Vt käesoleva ettepaneku punkt 68.

[34] Neid asjaolusid võib siiski arvesse võtta seonduvate piirangute analüüsimisel, et illustreerida ISU reeglite ebaproportsionaalsust.

[35] Vt kohtuotsus OTOC (punkt 99).

[36] Vt kohtuotsus OTOC (punktid 70–100).

79. Hoolimata asjaolust, et Üldkohus ise sõnaselgelt tunnistas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 72, et Euroopa Kohus kvalifitseeris kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus OTOC, kõne all olevad õigusnormid tagajärjel põhinevaks piiranguks, otsustas ta siiski, et see asjaolu ei takista selle kohtupraktika (nagu ka kohtuotsusest MOTOE tuleneva kohtupraktika) kohaldamist eesmärgil põhineva piirangu analüüsimisel. Oma lähenemise põhjendamiseks tugines Üldkohus kohtuotsusele Generics (UK) jt [37], eelkõige selle punktile 84, mis Üldkohtu hinnangul võimaldab asuda seisukohale, et kokkulepe võib oma eesmärgi tõttu piirata konkurentsi konkreetses kontekstis, samas kui muus kontekstis võib olla vaja analüüsida kokkuleppe tagajärgi.

80. Kuigi vaidlust ei ole selles, et sõltuvalt kontekstist, kuhu kokkulepe kuulub, võib see teatud juhtudel juba oma eesmärgilt konkurentsi piirata, samas kui teistel juhtudel tuleb selle tagajärgi analüüsida, ei tähenda see, et kohtuotsusest OTOC (või kohtuotsusest MOTOE) tulenevaid kriteeriume saaks otse üle kanda käesolevale kohtuasjale eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamiseks.

81. Käesolevas kohtuasjas ei selgita Üldkohus seda, milline on „konkreetne kontekst“, mis õigustab eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks kvalifitseerimist, ega muu hulgas seda, kuidas see kontekst erineb sellest, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus OTOC, et õigustada tuvastatud piirangu erinevat kvalifitseerimist.

ii) Osalemisreeglites ette nähtud karistuste raskus

82. Osalemisreeglites ette nähtud karistuste süsteemi kohta märgib ISU, et sellel, kui suured on uisutajatele määratavad karistused nende osalemise korral kolmanda isiku korraldatud võistlusel, ei ole iseenesest mingit tähtsust selle kindlakstegemisel, kas osalemisreeglid on oma eesmärgilt konkurentsi piiravad või mitte, kuna nendel karistustel saab olla konkurentsile negatiivne mõju üksnes siis, kui võistluse korraldamise loa andmisest keeldutakse õigusvastastel põhjustel.

83. Kuid vastupidi sellele, mida väidab apellant, ja olenemata sellest, et karistusi võib hilisemas staadiumis põhjendada õiguspäraste eesmärkidega (mis võib tähendada, et need jäävad ELTL artikli 101 kohaldamisalast täiesti välja), on reeglistiku repressiivne laad ja reeglite rikkumise eest määratavate karistuste raskus siiski eriti asjakohased kriteeriumid osalemisreeglite sisu analüüsimisel, kuna neil võib olla negatiivne mõju konkurentsile. Nimelt, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 91 ja 95 õigesti märkis, võib karistuste raskus pärssida sportlaste osalemist võistlustel, milleks apellant ei ole luba andnud, ning järelikult võib see sulgeda turu võimalikele konkurentidele, kes jäävad ilma sportlaste osalemisest, mis on vajalik spordivõistluse korraldamiseks.

84. Selle mõju konkurentsile ei saa siiski analüüsida abstraktselt, võtmata arvesse karistuste süsteemi üldist konteksti. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 89 ja 95 õigesti tõdes, ei saa ISU reeglite väidetavat konkurentsivastast eesmärki tuletada üksnes karistuste ranguse individuaalse hindamise põhjal, vaid seda tuleb pigem hinnata selle järelduse (üldisemas) kontekstis, et ISU-l on kolmandate isikute pakutavate võistluste lubamisest keeldumiseks „lai hindamisruum“ [38].

[37] 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52).

[38] Vt Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 89 ja 95.

85. Eeltoodut arvestades leian, et asjaolud, millele Üldkohus osalemisreeglite sisu analüüsis tugines, et luba järeldada, et ISU osalemisreeglid on juba oma eesmärgilt käsitatavad konkurentsipiiranguna.

2) Osalemisreeglite eesmärkide analüüs

86. Mis ISU reeglite eesmärkidesse puutub, siis meenutan, et Üldkohtu analüüs keskendus esiteks õiguspäraste eesmärkide kaitsele [39] ja teiseks ISU majandushuvide kaitsele [40], mida ma analüüsin allpool eraldi.

i) ISU õiguspäraste huvide kaitse küsimus

87. Kõigepealt tuleb märkida, et ISU heidab oma apellatsioonkaebuse esimese väite teises osas Üldkohtule ette, et viimane tuvastas uue rikkumise, nimelt eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu, mis erines vaidlusaluses otsuses tuvastatud rikkumisest. Täpsemalt väidab ISU, et Üldkohus asendas komisjoni põhjendused enda omadega, tuginedes suures osas vaidlusaluse otsuse jaos 8.5 („Osalemisreeglid kuuluvad asutamislepingu artikli 101 kohaldamisalasse“) arutatud tõenditele, kuigi neid ei olnud lisatud selle otsuse jakku 8.3 („Eesmärgil põhinev konkurentsipiirang“), mis puudutas eesmärgil põhineva rikkumise tuvastamist.

88. Apellant tugineb eelkõige asjaolule, et komisjon ei uurinud ISU õiguspäraste huvide kaitse küsimust üksikasjalikult eesmärgil põhineva piirangu analüüsimise raames (vaidlusaluse otsuse jagu 8.3) [41], vaid seda käsitleti selle otsuse jaos 8.5, milles komisjon analüüsis, kas osalemisreeglid kuuluvad ELTL artikli 101 kohaldamisalasse.

89. Vastupidi komisjoni lähenemisele eristada neid kahte analüüsiskeemi pidas Üldkohus otstarbekaks analüüsida – nagu ta ise vaidlustatud kohtuotsuse punktis 64 märgib – koos teist väidet (mis puudutab eesmärgil põhineva piirangu tuvastamist) ning kolmandat ja neljandat väidet (komisjoni hinnangute kohta küsimuses, kas konkurentsipiirang on lahutamatult seotud ja proportsionaalne eesmärgiga kaitsta kiiruisutamise usaldusväärsust spordikihlvedude eest) [42]. Seda tehes liitis Üldkohus üldise huvi eesmärkide arvessevõtmise küsimuse eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamise raamistikuga.

90. Seega tekib küsimus, kas Üldkohus võis analüüsida ilma seejuures õigusnormi rikkumata „koos“ või „paralleelselt“, kas esineb eesmärgil põhinev konkurentsipiirang ning kas see piirang ei olnud objektiivselt põhjendatud ja proportsionaalne.

91. Kõigepealt tuleb tõdeda, et Üldkohtu selline lähenemine tekitab teatava segaduse, kuna sellest ei nähtu selgelt tema arutluskäigu laad. Nii järgis Üldkohus esiteks eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu kindlakstegemise klassikalist lähenemist, analüüsides kõigepealt osalemisreeglite sisu. Kui Üldkohus seejärel analüüsib nende reeglite eesmärke, näib see kohus siiski olevat neid analüüsinud kohtuotsuses Meca-Medina sedastatud kriteeriumide alusel, leides,

[39] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 100–104.

[40] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 105–114.

[41] Nimelt, kuigi komisjon viitab vaidlusaluse otsuse põhjenduses 163 sellele, et ISU reeglitel ei ole otseseid seoseid õiguspäraste eesmärkidega, mis on peamiselt nende reeglite sisu uurimise raames analüüsitud element, ei jäta selle otsuse põhjendus 171 komisjoni lähenemisviisi osas mingit kahtlust, et komisjoni lähenemisviis oli konkurentsivastase eesmärgi analüüsimisel õiguspäraseid eesmärke mitte arvesse võtta.

[42] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 99–114.

et eesmärk, mille ISU välja tõi, nimelt et reeglite eesmärk on kaitsta uisutamise usaldusväärsust kihlvedude suhtes, ei õigusta – isegi kui see on tõepoolest õiguspärane – tuvastatud piiranguid, mis ei ole lahutamatult seotud selle eesmärgi taotlemisega ja mida peetakse ebaproportsionaalseks. Järeldus, et ISU reeglid on taotletavate eesmärkide suhtes ebaproportsionaalsed, tähendaks Üldkohtu hinnangul nii „täiendavate piirangute erandi“ kohaldamata jätmist kui ka nende automaatselt eesmärgil põhinevaks piiranguks kvalifitseerimist.

92. Enne seisukoha võtmist Üldkohtu lähenemisviisi kohta tuleb meenutada, et ELTL artikli 101 lõike 1 raames võivad kokkuleppe või ettevõtjate ühenduse otsusega taotletavad eesmärgid mängida analüüsimisel rolli kahest aspektist.

93. Ühelt poolt on kokkuleppes seatud objektiivsed eesmärgid asjakohased ja määravad kindlaks, kas kokkulepe kuulub ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse[43]. Neid objektiivseid eesmärke, mis peavad asjaomastest meetmetest selgelt nähtuma, ei tohi segi ajada subjektiivse tahtega konkurentsi piirata või mitte või siis õiguspäraste eesmärkidega, mida asjasse puutuvad ettevõtjad võivad taotleda[44]. Sellega seoses tuleb täpsustada, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et asjaolu, et meetme eesmärki võib pidada õiguspäraseks, ei välista meetme käsitamist konkurentsi piirava eesmärgiga meetmena[45]. Eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamisel on eesmärkide analüüsi (muude asjaolude abil, nagu kokkuleppe sisu ning õiguslik ja majanduslik kontekst) eesmärk tuvastada kokkuleppe konkurentsivastane eesmärk või laad ning see, kas kokkulepe on piisavalt kahjulik. Selles analüüsi staadiumis ei võeta seega arvesse õiguspäraseid eesmärke, kuigi neid võib vajaduse korral arvesse võtta ELTL artikli 101 lõike 3 alusel erandi saamiseks.

94. Teiselt poolt mängivad kokkuleppe eesmärgid rolli seonduvate piirangute analüüsimisel, mille eesmärk on kindlaks teha, kas konkreetsest meetmest tulenev konkurentsi piirav mõju on õiguspärase eesmärgi saavutamisega lahutamatult seotud ja sellega proportsionaalne. Kui need tingimused on täidetud, jääb kõnealust meedet hõlmav kokkulepe ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalast täielikult välja. Selles kontekstis on selle eesmärgi tuvastamine ja selle õiguspärasuse tunnustamine mainitud analüüsi esimene etapp.

95. Kuigi nende kahe analüüsi teatavad aspektid, mis on põhimõtteliselt erinevad, võivad kattuda, on kõnealuste meetmete eesmärkide analüüs mõlemal juhul siiski kontseptuaalselt erinev. Sama kehtib mõlema analüüsi tagajärgede kohta.

96. Seega vastupidi sellele, mida näib väitvat Üldkohus, ei too meetme ebaproportsionaalsus võrreldes õiguspärase eesmärgiga automaatselt kaasa kvalifitseerimist „eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks“. Täpsemalt tähendab asjaolu, et meede ei vasta kohtuotsuses Meca-Medina ette nähtud testi kriteeriumidele, üksnes seda, et meede peab olema (või jääma) „klassikalise analüüsi“ kohaldamisalasse ELTL artikli 101 alusel, sealhulgas ELTL artikli 101 lõike 3 alusel võimaliku erandi tegemise analüüsimisel. Järelikult, kui on tõenäoline, et meede, mis kvalifitseeritakse „eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks“, on oma laadilt taotletava õiguspärase eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalne, ei pruugi see seda olla vastupidises olukorras.

[43] Vt kohtuotsus CB *vs.* komisjon (punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

[44] Vt kohtujurist Wahli ettepanek kohtuasjas CB *vs.* komisjon (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, punkt 117).

[45] Vt 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Budapest Bank jt (C-228/18, EU:C:2020:265, punkt 52 ning seal viidatud kohtupraktika).

97. Eeltoodut arvestades leian, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 110 ja 111, et ISU eelneva loa andmise süsteemi võib pidada eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks, kuna see läheb kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada eesmärk tagada, et spordivõistlused vastaksid ühistele standarditele.

98. Tuleb siiski märkida, et kuigi asjaolud, mida Üldkohus analüüsis, et järeldada, et osalemisreeglid on taotletavate õiguspäraste eesmärkidega võrreldes ebaproportsionaalsed, ei saa põhjendada eesmärgil põhineva piirangu tuvastamist, võivad need siiski olla asjakohased tagajärjepõhise piirangu tuvastamisel, kui neid kasutatakse selleks, et põhjendamatult kõrvale tõrjuda kolmandast isikust üritusekorraldajad, nagu Euroopa Kohus on märkinud kohtuotsustes Meca-Medina[46] ja OTOC[47].

99. Märgin lõpuks, et nii Üldkohtu seisukoht ISU reeglite sisu tõlgendamise osas kui ka tema hinnang, mille kohaselt piisab eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamiseks sellest, et ISU reeglid on taotletavate eesmärkidega ebaproportsionaalsed, tooks kaasa mõiste „eesmärgil põhinev konkurentsipiirang“ laiendamise, mis läheks vastuollu Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikaga, mis näeb ette selle mõiste kitsendava tõlgendamise[48].

ii) ISU majanduslike huvide kaitse küsimus

100. Alustuseks tuleb meenutada, et vastupidi sellele, mida väitis komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduses 169, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 108 ja 109, et isegi kui on tõendatud, et 2016. aastal vastu võetud osalemisreeglite eesmärk on kaitsta ka apellandi majanduslikke huve, ei ole asjaolu, et spordialaliit soovib kaitsta oma majanduslikke huve, iseenesest konkurentsivastane.

101. Selle Üldkohtu hinnangu vaidlustavad menetlusse astujad vastuapellatsioonkaebuse teise väite raames, mida ma soovitan analüüsida käesoleva ettepaneku punktis 51 nimetatud põhjustel oma analüüsi praeguses etapis.

102. Menetlusse astujad heidavad täpsemalt Üldkohtule ette, et viimane rikkus õigusnorme, kui ta järeldas, et ISU poolt tema enda majanduslike huvide taotlemine ei ole iseenesest konkurentsivastane. Menetlusse astujad on seisukohal, et põhimõtet, et ettevõtjal on üldiselt lubatud tegutseda oma majanduslike huvide kohaselt, ei saa ISU erilist olukorda arvestades tema suhtes kohaldada. Nimelt peaks ISU topeltroll – kuna ta on nii reguleeriv organisatsioon kui ka majandusüksus – keelama tal järgida majanduslikke huve, mis on seotud tema kui reguleeriva organi rolliga, see tähendab lubada või keelata oma konkurentide kahjuks üritusi, mida soovivad korraldada kolmandad isikud. Käesoleva kohtuasja põhiolemus seisneb seega selles, et osalemisreeglid võimaldavad ISU-l keelata konkurentide turulepääsu. Järelikult avaldavad need reeglid ja nendest tulenevad võistluskeelu otsused negatiivset mõju ka elukutseliste kiiruisutajate ja kolmandast isikust võistlusekorraldajate (majanduslikele) huvidele. Just neid asjaolusid arvestades oleks Üldkohus pidanud menetlusse astujate arvates kindlaks tegema, kas ettevõtja võib õiguspäraselt arvestada iseenda majanduslikke huve. Ka komisjon jagab seda seisukohta.

[46] Selle kohtuotsuse punkt 47.

[47] Selle kohtuotsuse punktid 70–100.

[48] Vt käesoleva ettepaneku punkt 68.

103. Järgnevatel põhjustel olen arvamusel, et Üldkohtu analüüsis ei ole rikutud õigusnormi ja et vastuapellatsioonkaebuse teise väite toetuseks menetlusse astujate esitatud argumendid tuleb tagasi lükata.

104. Nagu on märgitud käesoleva ettepaneku punktides 44–49, kui spordialaliitudel lasuvad teatud kohustused selleks, et reguleerida nende pädevust ja kontrollida selle nõuetekohast teostamist, on sellise spordialaliidu nagu ISU majanduslike huvide kaitse konkurentsiõiguse seisukohast problemaatiline vaid juhul, kui see muudab konkurendi turulepääsu *põhjendamatult* võimatuks.

105. Kui nõustuda menetlusse astujate tõlgendusega, tähendaks see, et spordialaliitudel, kes on ISUga samas olukorras, keelatakse igasugune majandustegevus, mis on raskesti ühitatav asjaoluga, et vaatamata nende erilistele omadustele on nad samal ajal ettevõtjad, kelle tegevusele on sarnaselt kõigi teiste ettevõtetega omane majanduslik eesmärk. Pealegi ei ole nende spordialaliitude majandustegevus paljudel juhtudel nende sporditegevusega mitte ainult seotud, vaid sõltub ka sellest ning seda ei saa seetõttu sporditegevusest lahutada.

106. Eeltoodut arvestades tuleb sedastada, et sellise spordialaliidu nagu ISU poolt oma majanduslike huvide taotlemine ei ole iseenesest konkurentsivastane ning seda ei saa seega konkurentsipiirangu hindamisel kasutada tõendina, mis viitab konkurentsivastasele eesmärgile.

107. Märgin lõpuks, et Üldkohus ise tunnistas, et ISU reeglitel on õiguspärased eesmärgid nii apellandi majanduslike huvide kui ka spordiga seotud huvide kaitse seisukohast, ning see asjaolu oleks pidanud teda panema kahtlema oma järelduses, et nende reeglite eesmärk on juba oma olemuselt normaalse konkurentsi nõuetekohast toimimist kahjustav[49].

3) Osalemisreeglite sisu ja eesmärkide analüüsi esialgsed järeldused

108. Osalemisreeglite sisu ja nendega taotletavate eesmärkide eespool esitatud analüüs on iseenesest piisav selleks, et järeldada, et Üldkohus rikkus õigusnormi seoses ISU osalemisreeglite kvalifitseerimisega eesmärgil põhinevateks konkurentsipiiranguteks, ilma et oleks vaja analüüsida argumente, mille apellant esitas ühelt poolt Üldkohtu esitatud õigusliku ja majandusliku konteksti ning teiselt poolt poolte kavatsuse analüüsi vaidlustamiseks. Ammendavuse huvides võtan siiski lühidalt seisukoha nendes kahes ISU tõstatatud küsimuses, eelkõige seoses nende võimaliku asjakohasusega ISU reeglite võimaliku konkurentsivastase mõju analüüsimisel.

4) Osalemisreeglite õigusliku ja majandusliku konteksti analüüs

109. Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 115–123, et ISU osalemisreeglite ning loa andmise eeskirjade õigusliku ja majandusliku konteksti analüüs ei sea kahtluse alla komisjoni järeldust, et tegemist on eesmärgil põhineva konkurentsipiiranguga ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses, mistõttu ei olnud vaja analüüsida lisaks nende reeglite ja eeskirjade tegelikke või võimalikke tagajärgi konkurentsile.

110. Apellant väidab sellega seoses, et Üldkohus rikkus õigusnormi asjaomase turu analüüsimisel selle konteksti seisukohast. Eelkõige leiab ta, et Üldkohus eksis, kui ta keeldus arvesse võtmast iluuisutamisvõistlusi, mille ta oli heaks kiitnud. Täpsemalt heidab ta Üldkohtule ette, et viimane

[49] Vt kohtuotsus CB *vs.* komisjon (punkt 75).

ei kohaldanud kohtuotsusest CB *vs.* komisjon tulenevat kohtupraktikat, mis näeb ette, et eesmärgil põhineva piirangu analüüsimisel tuleb arvesse võtta kõiki olulisi asjaolusid, arvestades eeskätt asjaomaste teenuste laadi ning turgude tegeliku toimimise tingimusi ja struktuuri seoses majandusliku ja õigusliku kontekstiga, milles kõnealune kooskõlastamine aset leiab, pidamata oluliseks seda, kas selline asjaolu kuulub asjaomase turu juurde või mitte [50].

111. Sellega seoses tuleb meenutada, et Üldkohus leidis, et kuigi kohtuasjas, millest tuleneb see kohtupraktika, oli asjaomase turu ja eraldiseisva seotud turu vahel vastastikune mõju, ei ole käesolevas asjas seda siiski tuvastatud. Üldkohtu sõnul tuleneb sellest, et asjaolul, et apellant võis heaks kiita iluuisutamisvõistlusi – isegi kui eeldada, et need olid tõesti sõltumatud võistlused –, ei ole tähtsust osalemisreeglite konteksti analüüsimisel, kuna see ei sea kahtluse alla järeldust, et apellandi osalemisreeglid võimaldavad tal moonutada konkurentsi asjaomasel turul, soodustades tema enda võistlusi kolmandate isikute pakutavate võistluste kahjuks, ning et seetõttu ei taga need reeglid tegelikku juurdepääsu sellele turule [51].

112. Komisjon väidab, et argument kohtuotsuse CB *vs.* komisjon väidetavalt väära tõlgendamise kohta ei ole tulemuslik, kuna *isegi* kui Üldkohus oleks segi ajanud selle, mida Euroopa Kohus selles kohtuotsuses kirjeldas kui näidet konkreetsest olukorrast, kus on asjakohane võtta üldreegli kõrval arvesse muud turuga seotud asjaolu kui asjaomane turg, ei sea see käesoleva ettepaneku eelmises punktis kirjeldatud otsustavat arutluskäiku kahtluse alla.

113. Selles osas leian, et vastupidi komisjoni väidetule võib asjaolu, et ISU võis – kas või ainult teoreetiliselt, nagu seda tegi Üldkohus – heaks kiita sõltumatuid iluuisutamisvõistlusi, tõstatada küsimusi seoses „eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks“ kvalifitseerimisega.

114. Kuigi on tõsi, et Euroopa Kohtu analüüs kohtuotsuses CB *vs.* komisjon tehti erilises faktilises raamistikus (nimelt esines vastastikune mõju kahepoolse süsteemi kahe poole vahel ning asjaomase turu ja eraldiseisva seotud turu vahel), võib ISU otsustuspraktika iluuisutamise vallas siiski osutuda asjaomaste reeglite õigusliku konteksti analüüsimisel asjakohaseks.

115. Nimelt, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 117 tõdes, tuleb ühelt poolt märkida, et vaatamata sellele, et komisjon on need kaks ala (st iluuisutamine ja kiiruisutamine) liigitanud kaheks eraldiseisvaks turuks – turu määratlus, mida apellant ei ole kahtluse alla seadnud –, reguleerivad mõlemat ala samad reeglid ning seega on mõlemale alale kohaldatavad nii eelneva loa andmise reeglid kui ka distsiplinaarkaristused, ning teiselt poolt, et nendel mõlemal alal sõltumatute ürituste korraldamiseks loa andmise või loa andmisest keeldumise otsustab sama organ, nimelt ISU.

116. See asjaolu võib aga olla eriline asjaolu, mis võib tekitada kahtluse ISU reeglite eeldatavas kahjulikkuses, kui on tõendatud, et ISU on andnud lube sõltumatute iluuisutamisvõistluste korraldamiseks. Seega leian, et kui sellise kokkuleppe õigusliku ja majandusliku konteksti analüüsimisel, millel on konkurentsivastane eesmärk, tekitavad asjaolud kahtlusi nõutava kahjulikkuse taseme suhtes või näivad olevat vastuolulised, muutub selle tagajärgede analüüs vajalikuks.

[50] Vt kohtuotsus CB *vs.* komisjon (punkt 78).

[51] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 118 ja 119.

117. Kuigi on tõsi, et eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu olemasolu tuvastamiseks peab meetme majandusliku ja õigusliku konteksti analüüs piirduma sellega, mis on rangelt vajalik, ilma et see hõlmaks kõnealuse meetme mõju analüüsi[52], näib mulle, et ISU otsustuspraktika arvestamine tema rolli ja talle antud volituste analüüsimise üldisemas kontekstis ei ületaks eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu analüüsiraamistiku piire.

118. Samas tuleb käesoleval juhul täpsustada, et ISU otsustuspraktika arvessevõtmine seoses iluuisutamisturuga sõltub hinnangust faktilistele asjaoludele, mida Euroopa Kohus ei saa aga anda ja milleks tal puudub ka vajalik teave, kuna Üldkohus ei ole neid hinnanud[53].

5) Poolte tahte analüüs

119. Viidates Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale, mille kohaselt ei ole tahtluse elemendid eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamiseks vajalikud[54], ning leides muu hulgas, et eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu olemasolu on osalemisreeglite sisu ja eesmärkide ning nende konteksti uurimisega piisavalt tõendatud, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 121, et apellandi argumendid, mis esitati eesmärgil põhineva piirangu analüüsi selle osa vastu, ei ole tulemuslikud.

120. Apellant vaidleb sellele hinnangule vastu nii esimese väite esimeses osas kui ka kolmanda osa ühes osas, heites Üldkohtule sisuliselt ette, et see ei analüüsinud ühtegi tema argumenti, millega vaidlustati hinnang, mille komisjon andis faktidele eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamisel, nagu see nähtub vaidlusalusest otsusest.

121. Sellega seoses tuleb rõhutada, et faktilised asjaolud, millele komisjon oma analüüsi rajas ja mida Üldkohus väidetavalt ei analüüsinud – millele apellant ka vastu vaidleb, ilma et ta siiski viitaks faktiliste asjaolude moonutamisele –, puudutavad kõik sõltumatute võistluste näiteid, mis komisjoni sõnul tõendavad ISU tahet keelata konkurentide sisenemine asjaomasele turule[55].

122. Arvestades eespool esitatud analüüsi, milles ma teen ettepaneku nõustuda apellatsioonkaebuse esimese väitega ja tühistada Üldkohtu otsus eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu tuvastamise kohta, olen arvamusel, et need faktilised asjaolud võivad olla ISU reeglite mõju analüüsimisel asjakohased. Eeltoodud kaalutluste põhjal, mis käsitlevad põhjenduste põhjendatust, leian ka, et väidet põhjenduse puudumise kohta ei ole enam vaja analüüsida.

4. Järeldus esimese väite kohta

123. Juhul kui eesmärgil põhinev piirang ei ole selgelt tuvastatav, tuleb läbi viia selle mõju täielik analüüs ELTL artikli 101 lõike 1 seisukohast. Sellise analüüsi eesmärk on kindlaks määrata, millist mõju võib kokkulepe asjaomasel turul konkurentsile avaldada. Käesoleval juhul saab kindlaks teha, kas need reeglid võivad konkurentsi kahjustada, ainult hinnates, kuidas ISU neid praktikas tõlgendab ja kohaldab. Teisisõnu tuleb analüüsida, kas ISU kaalutlusõigust arvestades võis see

[52] Vt 20. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Toshiba Corporation *vs.* komisjon (C-373/14 P, EU:C:2016:26, punkt 29).

[53] Siinkohal tuleb märkida, et teavet iluuisutamisvõistluste kohta, mille korraldamiseks on ISU andnud loa, tõlgendavad komisjon ja ISU erinevalt.

[54] Vt 6. aprilli 2006. aasta kohtuotsus General Motors *vs.* komisjon (C-551/03 P, EU:C:2006:229, punkt 77).

[55] Vt vaidlusaluse otsuse põhjendused 175–177.

spordialaliit asjaomasele turule juurdepääsu keelamisega konkurentsi piirata, ning seda analüüsi saab põhimõtteliselt läbi viia üksnes siis, kui arvesse võetakse kõnealuse meetme (konkreetseid) *tagajärgi*.

124. Eeltoodu põhjal tuleb apellatsioonkaebuse esimese väitega nõustuda.

C. Apellatsioonkaebuse teine väide

125. Oma apellatsioonkaebuse teises väites väidab ISU, et Üldkohus rikkus õigusnormi sellega, et ta ei analüüsinud ISU hagiavalduse neljandat väidet, milles viimane kinnitas, et tema otsus jätta heaks kiitmata kolmanda isiku võistlus „Icederby“, mis pidi aset toimuma Dubais (Araabia Ühendemiraadid) (edaspidi „Dubai võistlus“), ei kuulu ELTL artikli 101 kohaldamisalasse, kuna see otsus oli tema sõnul õiguspärase eesmärgiga ja vastavuses tema eetikakoodeksiga, mis keelab igasuguse toetuse kihlvedudele.

126. Kõigepealt tuleb tagasi lükata menetlusse astujate esitatud vastuvõetamatuse vastuväide, et ISU, kes väidab formaalselt, et rikutud on õigusnorme, palub tegelikult ja vastuvõetamatult Euroopa Kohtul hinnata fakte uuesti, ilma et ta siiski väidaks, et Üldkohus on neid moonutanud. Mulle näib nimelt, et oma teise väitega heidab ISU Üldkohtule ette põhjenduste puudumist, kuna see kohus jättis vastamata tema argumentide kesksele osale [56].

127. Väite sisu suhtes tuleb esimesena tõdeda, et ISU ei väida oma apellatsioonkaebuse teises väites mitte seda, et osalemisreeglid ei kuulu ELTL artikli 101 kohaldamisalasse, vaid üksnes seda, et tema otsus Dubai võistlust mitte heaks kiita tuleb jätta selle sätte kohaldamisalast välja seetõttu, et sellel otsusel oli õiguspärane eesmärk.

128. Ent tuleb tõdeda, et Dubai võistluse keelamise otsust ei ole vaidlusaluses otsuses ega vaidlustatud kohtuotsuses konkreetselt nimetatud. Kuigi näib, et selle võistluse keelamine oli ajend, miks komisjon algatas uurimise (pärast seda, kui M. J. H. Tuitert ja N. Kerstholt esitasid talle kaebuse), mille lõpus võeti vastu vaidlusalune otsus – ning et seda keeldumist, nagu ka muid keeldumisi, tundub olevat kasutatud näidetena selleks, et illustreerida viisi, kuidas neid reegleid praktikas kohaldati –, puudutab vaidlusalune otsus siiski ainult ISU poolt vastu võetud osalemisreegleid ja nende kooskõla ELTL artikliga 101. Üldkohus leidis seega, et nendest reeglitest iseenesest piisab, et toetada järeldust, et need on konkurentsiõiguse seisukohast problemaatilised, sõltumata konkreetsest käsitletud võistlusest [57].

129. Selles suhtes tuleb märkida, et vastupidi apellandi väidetule ei saa sõna „kohaldamine“ vaidlusaluse otsuse artiklis 1 tõlgendada nii, et see viitab Dubai võistlusele, vaid see tuleneb pigem sellest, et komisjon tuvastas samal ajal eesmärgil ja tagajärjel põhineva konkurentsipiirangu (mis on esitatud vaidlusaluse otsuse jagudes 8.3 ja 8.4) [58].

[56] 11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Mindo *vs.* komisjon (C-652/11 P, EU:C:2013:229, punkt 41).

[57] Seda Üldkohtu järeldust näib kinnitavat ka analüüs, mille komisjon esitas vaidlusaluse otsuse põhjendustes 251–266 ja mis puudutab nende reeglite proportsionaalsust taotletavate eesmärkidega, ilma et see analüüs puudutaks konkreetselt Dubai võistlust.

[58] ISU kordab sellega seoses esimese väite esimeses osas ja kolmanda osa ühes osas esitatud argumenti, et komisjon tugines Dubai võistlusele järeldamaks vaidlusaluse otsuse artiklis 1, et ta rikkus ELTL artiklit 101, kui ta „[võttis vastu] ja *kohaldas* osalemisreegleid“ (kohtujuristi kursiiv).

130. Teisena ei jätnud Üldkohus vastupidi apellandi väidetule hagi neljandat väidet analüüsimata, vaid seda analüüsiti koos teise ja kolmanda väitega vaidlustatud kohtuotsuse punktis 64 ja sellele järgnevates punktides [59].

131. Mis puudutab üldisemat küsimust, kas osalemisreeglid võivad seonduvate piirangutena ELTL artikli 101 kohaldamisalast välja jääda, siis pärast seda, kui Üldkohus oli kõigepealt tunnistanud ISU eesmärgid õiguspäraseks – eelkõige eesmärgi kaitsta kiiruisutamise usaldusväärsust kihlvedudega seotud ohtude eest [60] – ja märkinud, et eelneva loa süsteemi eesmärk kontrollida, et iga korraldaja järgib ühiseid standardeid, on sobiv mehhanism tagamaks spordile spetsiifiliste eesmärkide täitmine [61], leidis Üldkohus seejärel, et käesoleval juhul lähevad ISU kehtestatud osalemisreeglite ning eelkõige karistuste omavoliline laad ja ebaproportsionaalsus kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik seonduvaid piiranguid käsitleva kohtupraktika ja muu hulgas kohtuotsuse Meca-Medina tähenduses [62].

132. Viimasena tuleb tagasi lükata argument, milles apellant heidab komisjonile ja Üldkohtule ette, et nad ei võtnud arvesse kihlvedudega seotud õigusloome arengut Lõuna-Koreas (Icederby kontseptsiooni päritoluriik), kuna see asjaolu ei ole asjakohane hindamisel, kas ISU reeglid on liidu konkurentsiõigusega kooskõlas. Leian seega, et Üldkohus jättis selle argumendi õigesti arvesse võtmata.

133. Eeltoodu põhjal leian, et apellatsioonkaebuse teine väide tuleb tagasi lükata.

D. Nõue vaidlus lõplikult lahendada ja kohtuasja Üldkohtule tagasisaatmine

134. Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 61 on sätestatud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse. Ta võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetluse seisund lubab, või suunata asja tagasi Üldkohtusse otsustamiseks.

135. Sellega seoses tuleb märkida, et ISU esitas vaidluse lõpliku lahendamise nõude, leides, et vaidlustatud kohtuotsuse tühistamise korral on Euroopa Kohtul võimalik kogu vaidlus lahendada. Tuleb siiski tõdeda, et põhjendused, mis õigustavad vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist, ei ole sellised, mis tooksid kaasa vaidlusaluse otsuse tühistamise terves ulatuses. Nimelt tingivad need põhjendused selle otsuse tühistamise üksnes osas, milles see sedastab, et käsitletud meetmete eesmärk on piirata konkurentsi ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses. Vastavalt käesoleva ettepaneku punktis 123 meenutatud kohtupraktikale tuleb seega kindlaks teha, kas – nii, nagu komisjon vaidlusaluses otsuses järeldas – kõnealuste kokkulepete „tagajärjeks“ on konkurentsi piiramine ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses.

136. Vaidluse see aspekt eeldab aga faktiküsimuste uurimist asjaolude alusel, mida Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuses ei hinnanud, kuna ta leidis, et selline uurimine on üleliigne tema seisukoha tõttu, et komisjon ei teinud viga, kui ta järeldas vaidlusaluses otsuses, et kõnealustel meetmetel oli konkurentsivastane eesmärk. Kuigi Üldkohtu kirjalikus ja suulises menetluses

[59] Vt käesoleva ettepaneku punkt 96.

[60] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 100–104.

[61] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 108.

[62] Asjaolude hulgas, mida Üldkohus arvesse võttis, tuleb esile tuua vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97 mainitut, mille kohaselt võimaldavad osalemisreeglid apellandil määrata sportlastele võistluskeelu karistusi osalemise eest võistlustel, milleks ei ole luba antud, isegi kui apellandi ajakava ei näe samal ajal ette ühtegi võistlust ja isegi kui kõnealused sportlased ei saa mingil põhjusel osaleda apellandi korraldatud võistlustel.

arutati teatavaid faktilisi aspekte, on faktilisi asjaolusid hindama ainsana pädev siiski Üldkohus. Lisaks arvestades, et konkurentsile avaldatava mõju analüüsi küsimust ei ole Euroopa Kohtus arutatud, ei ole kohtuasja selles küsimuses võimalik lahendada.

137. Seetõttu tuleb asi suunata tagasi Üldkohtusse ning teha otsus kohtukulude kohta hiljem.

IV. Vastuapellatsioonkaebuse esimese väite analüüs

138. Oma esimeses väites, mis on jagatud kaheks osaks, vaidlustavad vastuapellatsioonkaebuse esitajad vaidlustatud kohtuotsuse osas, milles Üldkohus leidis, et ISU rakendatud ainuõiguslikku ja kohustuslikku vahekohtumehhanismi ei saa pidada komisjoni tuvastatud eesmärgil põhinevat konkurentsipiirangut „süvendavaks“.

139. Täpsemalt väidavad vastuapellatsioonkaebuse esitajad, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et komisjon ei saanud vaidlusaluse otsuse jaos 8.7 järeldada, et ISU vahekohtueeskirjad süvendavad osalemisreeglitest tingitud eesmärgil põhinevat konkurentsipiirangut [63].

140. Vaidlustatud kohtuotsuses leidis Üldkohus – vastupidi komisjonile vaidlusaluses otsuses –, et ISU kehtestatud reeglid, mis näevad ette spordi valdkonnas vahekohtumenetluse kasutamise [64], on põhimõtteliselt õiguspärased – ta analüüsis neid reegleid „raskendava asjaoluna“ ning trahvide arvutamise meetodi kontekstis [65] –, ning pidas piisavaks seda, et sportlased, kellele on kahju tekitatud, võivad pöörduda riikide kohtute poole, et nõuda tagantjärele kahju hüvitamist või esitada kaebus riigi konkurentsiasutustele ja komisjonile, et tagada liidu konkurentsieeskirjade tõhusus ja tegelik õigus tõhusale kohtulikule kaitsele [66].

A. Esimese väite vastuvõetavus ja tulemuslikkus

141. Kohe tuleb tagasi lükata ISU esitatud vastuvõetamatuse vastuväide, milles ta leidis, et vastuapellatsioonkaebuse esimene väide muudab Üldkohtu menetluses olnud hagi eset. Kuigi teatud asjaolud, millele vastuapellatsioonkaebuse esitajad viitavad, nagu CASi sõltumatuse ja erapooletuse küsimus, jäävad väljapoole vaidlusaluse otsusega ja vaidlustatud kohtuotsusega kindlaks määratud raamistikku ning need tuleb seetõttu käesolevast analüüsist välja jätta, arutati enamikku poolte esitatud argumente komisjoni ja Üldkohtu menetluse käigus ning nendele on nüüd põhjendatult tuginetud vaidlustatud kohtuotsuse vaidlustamiseks.

142. Veel leiab ISU, et see väide on tulemusetu, kuna – nagu tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 132 ja 137 – komisjon piirdus vaidlusaluses otsuses ammendavuse huvides tõdemusega, et selle spordialaliidu poolt vahekohtumenetluse kohta vastu võetud eeskirjad süvendasid eesmärgil põhinevat konkurentsipiirangut, mis tuleneb muudest ISU kehtestatud eeskirjadest, nimelt osalemisreeglitest ja loa andmise eeskirjadest. Seetõttu ei põhine vaidlusaluse otsuse artikkel 1, milles tuvastatakse rikkumise esinemine, ega vaidlustatud kohtuotsuse see osa, milles lükatakse tagasi ISU hagi väited selle artikli kohta, mingil moel komisjoni ja Üldkohtu hinnangutel nende eeskirjade kohta.

[63] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 131–164.

[64] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 154–156.

[65] Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 142–153.

[66] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 157–161.

143. Tuleb siiski tõdeda, et isegi kui neid kaalutlusi võib pidada üleliigseks, kuna need ei kuulu kaalutluste hulka, mille alusel on vaidlusaluse otsuse artiklis 1 rikkumine tuvastatud, viitas Üldkohus nendele hinnangutele (nagu ISU seda oma märkustes ka ise tunnistas), et tühistada osaliselt vaidlusaluse otsuse artiklid 2 ja 4, millega komisjon kohustas seda spordialaliitu karistusmakse ähvardusel lõpetama tuvastatud rikkumine nende reeglite (sealhulgas vahekohtueeskirjade) muutmise teel[67].

144. Seetõttu, arvestades käesoleva ettepaneku punktis 141 tehtud järeldusi, leian, et seda väidet tuleb pidada vastuvõetavaks ja potentsiaalselt tulemuslikuks.

B. Sisulised küsimused

1. Sissejuhatavad märkused

145. Kõigepealt tuleb märkida, et mõiste „raskendav asjaolu“ kasutamine Üldkohtu poolt ISU kehtestatud vahekohtueeskirjade tähistamiseks ja nende analüüsimine seoses trahvide arvutamisega tekitab segadust[68]. Sama kehtib komisjoni poolt vaidlusaluses otsuses vahekohtueeskirjade kvalifitseerimise kohta konkurentsipiirangut „süvendavaks teguriks“.

146. Esimesena, mis puudutab mõistet „raskendav asjaolu“, mida Üldkohus kasutas, siis nagu ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 144 õigesti märgib, ei ole vaidlusaluses otsuses seda mõistet kasutatud ega viidatud 2006. aasta suunistele trahvide arvutamise meetodi kohta[69]. Selles kontekstis on raske mõista, kuidas võis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 148 leida, et komisjon „leidis ekslikult, et hageja vahekohtueeskirjad on raskendav asjaolu 2006. aasta suuniste tähenduses“.

147. See segadus ilmneb ka poolte seisukohtadest. Kui komisjon heidab Üldkohtule ette seda, et viimane viis oma arutluskäigu läbi 2006. aasta suuniste alusel, kuigi komisjon vaidlusaluses otsuses ei leidnud, et vahekohtueeskirjad on nende suuniste tähenduses raskendav asjaolu, siis vastuapellatsioonkaebuse esitajad, kui nad viitavad vaidlusalusele otsusele, ei kasuta selles otsuses kasutatud mõistet „süvendav tegur“, vaid mõistet „raskendav asjaolu“, ning väidavad, et komisjon kvalifitseeris (nende arvates õiguspäraselt) vahekohtueeskirjad „raskendavaks asjaoluks“.

148. Tuleb siiski tõdeda, et mõistet „raskendavad asjaolud“ on suuniste põhjenduses 28 kasutatud teatud juhtude tähistamiseks, mis õigustavad rikkumise toime pannud üksusele komisjoni poolt määratud trahvi suurendamist ja mille hulgas on korduv tegevus, koostööst keeldumine, uurimise takistamine või veel selle eestvedaja või algataja roll, mis üksusel rikkumises oli[70].

149. Kuigi 2006. aasta suuniste punktis 28 esitatud raskendavate asjaolude loetelu ei ole ammendav, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 152 õigesti täheldas, on selles loetelus nimetatud raskendavate asjaolude ühisosa aga see, et nendes kõigis kirjeldatakse ebaseaduslikku tegevust või asjaolu, mis muudab rikkumise kahjulikumaks ja mis õigustab eraldi süüdimõistmist, mis väljendub vastutavale ettevõtjale määratud karistuse suurendamises. Seega

[67] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 138 ja 145.

[68] Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 142–153.

[69] Suunised määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2; edaspidi „2006. aasta suunised“).

[70] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 150–152.

on raske ette kujutada, et vahekohtuklausli lisamine spordialaliidu põhikirja – mille õiguspärasust konkurentsiõiguse seisukohast komisjon pealegi ei ole vaidlustanud – võiks kuuluda selle liigituse alla.

150. Teisena, mis puudutab komisjoni poolt vahekohtueeskirjade kvalifitseerimist konkurentsipiirangut „süvendavaks teguriks“, siis tekitab see lähenemisviis küsimusi nii materiaalõiguse kui ka metodoloogilisest aspektist. Tekib eelkõige küsimus, miks komisjon kirjeldas selliste asjaolude olemasolu, mis võivad süvendada konkurentsipiirangut ja mõjutada selle võimalikku põhjendatust, ilma et need oleksid iseenesest olnud vaadeldavad rikkumisena. Tekib muide küsimus, milline on sellise kvalifitseerimise õiguslik tähendus ja eesmärk konkurentsiõiguse seisukohast, kui see on antud ammendavuse huvides.

151. Samuti näib vähemasti iseäralik komisjoni otsus kvalifitseerida konkurentsipiirangut „süvendavaks teguriks“ mehhanism, mille kohaselt on vahekohtu kasutamine ainuvõimalik ja kohustuslik, niisuguse analüüsi raames, mis on rikkumise tuvastamise analüüsist eraldiseisev[71]. Sellega seoses võib tekkida küsimus, miks komisjon lihtsalt ei kaasanud ISU väljastatud reeglite analüüsi hulka vahekohtuklausleid, kui ta leidis, et need reeglid võivad ühel või teisel viisil konkurentsi kahjustada. See on seda üllatavam, et komisjon näib olevat analüüsinud kõiki reegleid (või normatiivset „ökosüsteemi“), mida ISU rakendas, et tuvastada, et need takistasid konkurentsi[72].

152. Nüüd, kui need selgitused on esitatud, tuleb analüüsida, kas Üldkohus leidis õigusnormi rikkumata, et vahekohtu kui ainuvõimaliku ja kohustusliku õiguskaitsevahendi mehhanismi ei saanud kvalifitseerida tuvastatud konkurentsipiirangut „süvendavaks teguriks“.

2. Vastuapellatsioonkaebuse esimese väite esimene osa

153. Vastuapellatsioonkaebuse esitajad heidavad oma esimese väite esimeses osas Üldkohtule ette, et viimane tegi vigu oma analüüsis, mis puudutas CASi ainupädevuse õigustatust vaidlustes, mis puudutavad ISU võistluskeelu otsuste konkurentsivastaseid aspekte.

154. Esimesena tuleb märkida, et vastuapellatsioonkaebuse esitajate argumendid põhinevad peamiselt sellel, et nendes tehakse vahet spordi eripäraga seotud kohtuasjadel, mille puhul võib põhimõtteliselt CASi vahekohtupädevust põhjendada õiguspäraste huvidega, ja majandusliku mõõtmega kohtuasjadel, millel ei ole ilmset seost spordiga ja mille lahendamise ainupädevust ei peaks CASil seetõttu olema.

155. See arutluskäik ei ole minu arvates veenev, kuna see põhineb „kunstlikuna“ näival eristusel. Kuigi „puhtalt spordiga seotud“ (või spordi mittemajanduslike aspektidega) kohtuasjadel ja „puhtalt majanduslikel“ kohtuasjadel võib teatud juhtudel teoreetiliselt vahet teha, ei ole see erinevus praktikas kaugeltki ilmne, kuna neid kahte aspekti on raske üksteisest lahutada.

[71] Vahekohtueeskirjadele antud hinnang asub jaos, mis tuleb pärast järeldust, et esineb konkurentsipiirang, nimelt vaidlustatud otsuse jaos 8.7. Selles jaos ei teinud komisjon järeldust, et vahekohtueeskirjad kujutavad endast konkurentsiõiguse eraldi rikkumist, vaid ainult seda, et see süvendab konkurentsipiiranguid, mis tulenevad osavõtureeglitest.

[72] Näiteks tuleb tõdeda, et komisjon analüüsis oma 18. juuli 2018. aasta otsuses C(2018) 4761 (final), mis käsitleb ELTL artikli 102 ja EMP lepingu artikli 54 kohast menetlust (juhtum AT.40099 – Google Android), tuvastatud konkurentsipiirangut „süvendavaid tegureid“ sellele järeldusele pühendatud otsuse osas (põhjendused 1132–1145), mitte sellest järeldusest eraldi ja hilisemas osas.

156. Võtame näiteks vastuapellatsioonkaebuse esitajate poolt oma argumentide põhjendamiseks toodud näite, nimelt sportlase suhtes tehtud üksiku võistluskeelu otsuse, mis põhineb osalemisreeglitel, mis võivad olla vastuolus konkurentsiõigusega. Ma ei nõustu nende poolte arutluskäiguga, kui nad väidavad, et selline otsus kujutab endast peamiselt konkurentsiõiguse küsimust, ja et asjaolu, et vaidlus toimus kutselise spordi raames, on üksnes ajaoludest tulenev element. Asjaolu, et spordialaliidu kehtestatud reeglid vaidlustatakse konkurentsiõiguse seisukohast, ei tähenda tingimata, et sportlase suhtes tehtud võistluskeelu üksikotsus (mis on vastu võetud nende reeglite alusel) ei puuduta (puhtalt) spordiküsimust. Seega asjaolu, et spordialaliidu kehtestatud reeglid, mis reguleerivad teatud spordivõistlustel korraldamist ja sportlaste osalemist nendel, võivad olla taotletavate eesmärkide suhtes ebaproportsionaalsed ja avaldada negatiivset mõju konkurentsile, ei tähenda, et taotletavad sportlikud eesmärgid ise ei ole õiguspärased.

157. Teisena tuleb tõdeda, et nii komisjon vaidlusaluses otsuses kui ka Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuses on õigesti tunnistanud, et ainuvõimaliku ja kohustusliku vahekohtumehhanismi kasutamine on üldiselt aktsepteeritud vaidluste lahendamise meetod ja seetõttu ei ole vahekohtuklauslis kokkuleppimine iseenesest konkurentsipiirang[73]. Peale selle jõudis Euroopa Inimõiguste Kohus samale järeldusele, leides, et spordi kontekstis on õiguspärane vaidluste lahendamine sellise spetsialiseerunud rahvusvahelise vahekohtu nagu CAS poolt, kuna selline mehhanism tagab menetluse ühtsuse, õiguskindluse ning kiired ja majanduslikud otsused, tunnustades samas CASi sõltumatust ja erapooletust[74].

158. Nimelt on raske ette kujutada mis tahes spordiala või -võistluse korraldamist või toimumist, kui igal osalejal (sportlasel või spordiklubil) oleks võimalus vaidlustada sellise sündmuse üks või teine aspekt mis tahes õiguslikul alusel riikide kohtutes või muudes kohtutes; eriti tuleb arvestada võistluste rahvusvahelise laadiga, mis juba oma olemuselt toob kaasa potentsiaalse riikide kohtute arvukuse, mis tekitab automaatselt praeguse süsteemi killustumise.

159. Eeltoodud kaalutluste põhjal nõustun Üldkohtu hinnanguga, mis on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 156 ning mille kohaselt vahekohtu kohustuslik laad ja asjaolu, et vahekohtueeskirjad annavad CASile ainupädevuse lahendada võistluskeelu otsustega seotud vaidlusi, võivad olla õigustatud spordi eripäraga seotud õiguspäraste huvidega. Seetõttu leian ma, et selline riigi õigusmõistmissüsteemi väline mehhanism nagu CAS, milles lahendatakse vaidlusi esimeses või teises astmes ja mille puhul on kas või piiratud võimalus pöörduda viimases astmes riiklikkusse kohtusse, on rahvusvahelise spordivahekohtu valdkonnas sobiv.

160. Eespool esitatu põhjal leian, et vastuapellatsioonkaebuse esimese väite esimene osa tuleb tagasi lükata.

C. Vastuapellatsioonkaebuse esimese väite teine osa

161. Oma esimese väite teises osas leiavad vastuapellatsioonkaebuse esitajad, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi järeldades, et vahekohtusüsteemi kasutamine ei kahjusta liidu konkurentsiõiguse täielikku toimet ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele. Sellega seoses toovad vastuapellatsioonkaebuse esitajad esile rea probleeme, mille üle vaieldi komisjoni ja Üldkohtu menetluses ning millele nüüd tuginetakse vaidlustatud kohtuotsuse vaidlustamiseks. Täpsemalt

[73] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 154 ja vaidlusaluse otsuse põhjendus 269.

[74] Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 2. oktoobri 2018. aasta otsus Mutu ja Pechstein *vs.* Šveits, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, punktid 98 ja 159.

seavad need pooled kahtluse alla Üldkohtu hinnangu, mis puudutab kõigepealt seda, et CAS ja Šveitsi föderaalkohus jäävad „välja“ liidu kohtusüsteemist, ning seda, mil määral tuleb nendel kahel kohtuinstantsil liidu konkurentsiõigust arvesse võtta, seejärel seda, kas vahekohtumehhanism on sportlastele *de facto* kohustuslik, ning lõpuks seda, et kontrollivõimalused ISU distsiplinaartegevuse ja riikide kohtute vastavate kohtuotsuste üle on killustatud, piiratud ja lõppkokkuvõttes ebatõhusad [75].

162. Esimesena tuletan meelde, et liidu õiguskord põhineb kohtusüsteemil, mis tagab liidu õiguse tõlgendamise järjepidevuse ja ühetaolisuse. Selleks on liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesanne tagada liidu õiguse täielik ja tegelik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning liidu õigusega isikutele antud õiguste kohtulik kaitse [76], sealhulgas konkurentsiõiguse valdkonnas [77]. Sellega seoses vähendab vahekohtu kasutamine liidu õiguse täielikku tõhusust ja ühetaolisust ning võimalust saada tõhus kohtulik kaitse, kui vahekohus ei ole liidu süsteemi osa ega allu liikmesriigi kohtute täielikule kontrollile liidu õiguse järgimise aspektist [78].

163. Selle kohta tuleb märkida, et Euroopa Kohus eristab ühelt poolt lepinguid, mis on sõlmitud liikmesriikidega, kus vahekohtumenetlus on kohustuslik eraõiguslikele pooltele ja mille eesmärk on välistada vaidluste lahendamine nende endi kohtute alluvusest, ning teiselt poolt kaubandusarbitraaži, mis on asjaomaste isikute vabalt väljendatud tahte tulemus ja puudutab vaidlusi võrdsete poolte vahel [79].

164. Oma vastuapellatsioonkaebuse põhjendamiseks väidavad vastuapellatsioonkaebuse esitajad, et käesolevas asjas ei ole sisuliselt tegemist kaubandusarbitraažiga ja et seda tuleb hinnata samamoodi nagu kohtuasjades Achmea ja PL Holdings, kuna CASi ainupädevus, mida sportlased on kohustatud tunnustama, sarnaneb ainupädevusega, mille kehtestavad liikmesriigid eraõiguslikele isikutele kahepoolsete investeerimislepingute raames. Olen siiski arvamusel, et nendes kohtuasjades esitatud arutluskäik ei ole igal juhul käesolevas asjas vahekohtueeskirjadele ülekantav, eriti arvestades vahekohtumenetluste erinevust.

165. Erinevalt kohtuasjadest Achmea ja PL Holdings, mis puudutasid liikmesriigiga sõlmitud lepingut (kahepoolne investeerimisleping) ning mis käsitlesid vastastikuse usalduse ja liikmesriikidevahelise lojaalse koostöö põhimõtteid, mis ei võimalda nendel liikmesriikidel lubada eraõiguslikel isikutel esitada vaidlusi organile, mis ei kuulu liidu kohtusüsteemi [80], järgitakse põhikohtuasjas kõne all olevat vahekohtumenetlust eraõiguslike isikute ja rahvusvahelise (mitte liikmesriigi) spordialaliidu vahelistes suhetes. Seega, nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 162, ei ole CASi asutamise aluseks leping, millega liikmesriigid nõustusid jätma omaenda kohtute alluvusest välja vaidlused, mis võivad puudutada konkurentsiõiguse kohaldamist või tõlgendamist. Järelikult ei saa eeltoodud põhjustel nendest kohtuotsustest tulenevaid põhimõtteid analoogia alusel kohaldada.

[75] Vt vaidlusaluse otsuse põhjendused 270–286.

[76] Vt 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, punktid 35 ja 36 ning seal viidatud kohtupraktika).

[77] Vt 9. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Sped-Pro *vs.* komisjon (T-791/19, EU:T:2022:67, punkt 91).

[78] Vt 26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika) ning 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, punktid 58–60 ja seal viidatud kohtupraktika).

[79] Vt 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

[80] Vt 26. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875, punktid 45–47) ja 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, punktid 58–60).

166. Teisena tuleb märkida, et nii vastuapellatsioonkaebuse esitajad kui ka komisjon heidavad Üldkohtule ette, et viimane ei võtnud arvesse spordiarbitraaži konkreetseid üksikasju, eelkõige asjaolu, et see ei kujuta endast tõelist kaubandusarbitraaži, mille mõlemad pooled vabalt kokku leppisid, vaid vahekohtumenetlust, mille on ISU ühepoolselt ja ainuvõimalikuna sportlastele kohustuslikuks teinud, ähvardades teda rikkumise korral selle spordialaliidu korraldatud võistlustel osalemise keeluga ja seega sportlase jaoks kutsealal tegutsemise võimatuks muutmisega.

167. Kuigi spordialaliidu ja sportlaste vahel võib tõesti esineda „võimu tasakaalutus“, mis võib viia arvamusele, et viimastel ei ole muud valikut kui nõustuda spordialaliidu eeskirjadega [81], leian, et alates hetkest, mil ühelt poolt ei seata kahtluse alla CASi sõltumatust ja erapooletust ning teiselt poolt võib CASi vahekohtumenetluse kasutamist põhjendada õiguspäraste huvidega, mis on seotud nõudega, et spordivaidlused alluksid erikohtule [82], ei saa niisuguse argumendiga nõustuda.

168. Seetõttu leian samamoodi nagu Üldkohus, et kõnealune vahekohtukokkulepe ei saa konkreetselt ja üksinda süvendada ISU osalemisreeglitest tulenevat konkurentsipiirangut.

169. Eespool esitatu põhjal leian, et vastuapellatsioonkaebuse esimene väide tuleb tagasi lükata.

V. Ettepanek

170. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

– tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. detsembri 2020. aasta otsus kohtuasjas International Skating Union *vs.* komisjon (T-93/18, EU:T:2020:610);

– saata kohtuasi tagasi Euroopa Liidu Üldkohtusse;

– jätta vastuapellatsioonkaebus rahuldamata;

– otsustada kohtukulude kandmine hiljem.

[81] Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 2. oktoobri 2018. aasta otsus Mutu ja Pechstein *vs.* Šveits, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, punktid 113–115.

[82] Vt käesoleva ettepaneku punktid 157–159.